

Miljø og offentlig økonomi

6. Miljø og offentlig økonomi

6.1 Miljøudgifter og -indtægter i stat, amt og kommune.

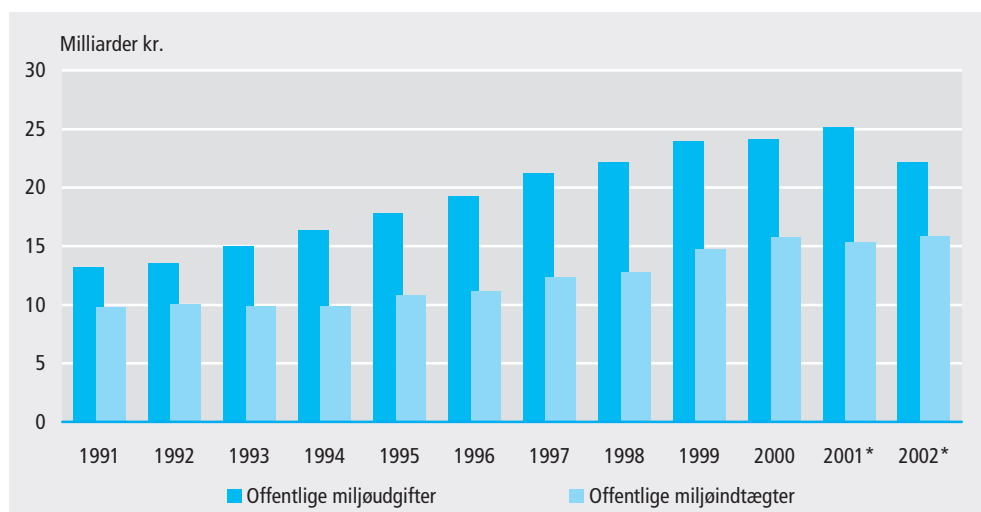
Miljøet opdeles i ti delområder

Statistikken indeholder oplysninger om de offentlige udgifter til og indtægter på miljøområdet. Hermed forstås udgifter og indtægter i forbindelse med genopretning, vedligeholdelse eller forbedring af de naturlige ydre omgivelser. Miljøområdet bliver opdelt i 10 delområder, så som luft og klima, jord og grundvand, spildevand, affald, biodiversitet, miljøbistand, forskning og udvikling.

Udgifts- og indtægtsopgørelse

Statistikken bruger som udgangspunkt samme udgifts- og indtægtsbegreber som anvendes for den offentlige sektor i Nationalregnskabet. Dog skelnes der ikke mellem markedsmæssige og ikke-markedsmæssige aktiviteter i kommunerne. Det indebærer bl.a., at offentligt ejede selskaber indenfor spildevands- og affaldsområdet, hvis økonomi er helt eller delvis udskilt fra de kommunale regnskaber, nu indgår i opgørelsen.

Figur 6.1.1 Samlede miljøudgifter og -indtægter i stat, amt og kommune

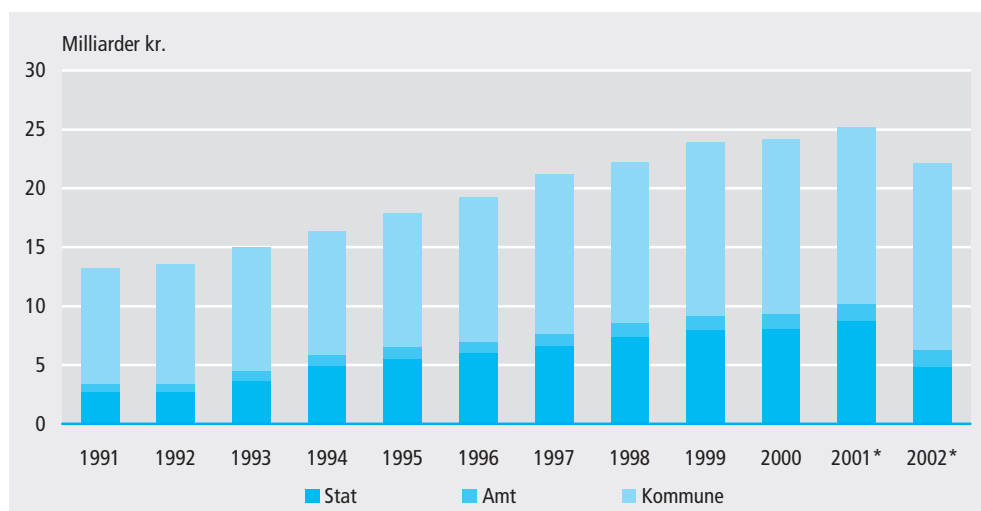

Anm. Indtægterne er ekskl. miljøskatter, tallene for 2001-2002 er foreløbige.

Udgifter og indtægter i perioden

De samlede miljøudgifter i stat, amter og kommuner er steget, fra 13,2 mia. kr. i 1991 til 25,0 mia. kr. i 2001. Det svarer til en gennemsnitlig årlig stigning i udgifter på 6,6 pct. De samlede miljøindtægter er steget, fra 9,8 mia. kr. i 1991 til 15,2 mia. kr. i 2001. Det svarer til en gennemsnitlig årlig stigning i indtægterne på 4,5 pct.

Figur 6.1.2 Statens, amternes og kommunernes miljøudgifter

Anm. Tallene for 2001-2002 er foreløbige.

Fordeling af udgifterne mellem stat, amt og kommune

Statens andel af de samlede miljøudgifter er stigende, jf. figur 6.1.2 og tabel 6.1.1. I 1991 oppebar staten 20 pct., amterne 5 pct. og kommunerne 74 pct. af de samlede miljøudgifter. I 2001 er statens andel steget til 34 pct., amternes andel er uforandret og kommunernes andel er faldet til 61 pct. Denne procentandel dækker imidlertid over, at de nominelle udgifter i kommunerne også er steget.

Tabel 6.1.1 **Statens, amternes og kommunernes andel af de samlede miljøudgifter og -indtægter**

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	2001*
	mia. kr.										
Samlede miljøudgifter	13,2	13,6	15,0	16,3	17,8	19,2	21,3	22,2	23,9	24,1	25,0
stat	2,7	2,7	3,7	4,9	5,6	6,1	6,6	7,4	7,9	8,1	8,4
amt	0,7	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2	1,4
kommune	9,8	10,1	10,5	10,5	11,3	12,2	13,7	13,6	14,8	14,8	15,2
Samlede miljøindtægter	9,8	10,0	9,9	9,9	10,8	11,2	12,4	12,8	14,7	15,7	15,2
stat	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7	0,9	1,0	1,1	1,1
amt	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
kommune	9,4	9,5	9,2	9,1	10,0	10,3	11,6	11,8	13,5	14,4	13,9
	pct.										
Samlede miljøudgifter	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
stat	20	20	25	30	31	32	31	34	33	34	34
amt	5	6	5	6	5	5	5	5	5	5	6
kommune	74	75	70	64	63	64	64	61	62	61	61
Samlede miljøindtægter	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
stat	3	4	5	6	6	6	5	7	7	7	7
amt	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1	1
kommune	96	95	93	92	92	92	93	92	92	91	91

Anm. Indtægterne er ekskl. miljøskatter, tallene for 2000-2001 er foreløbige.

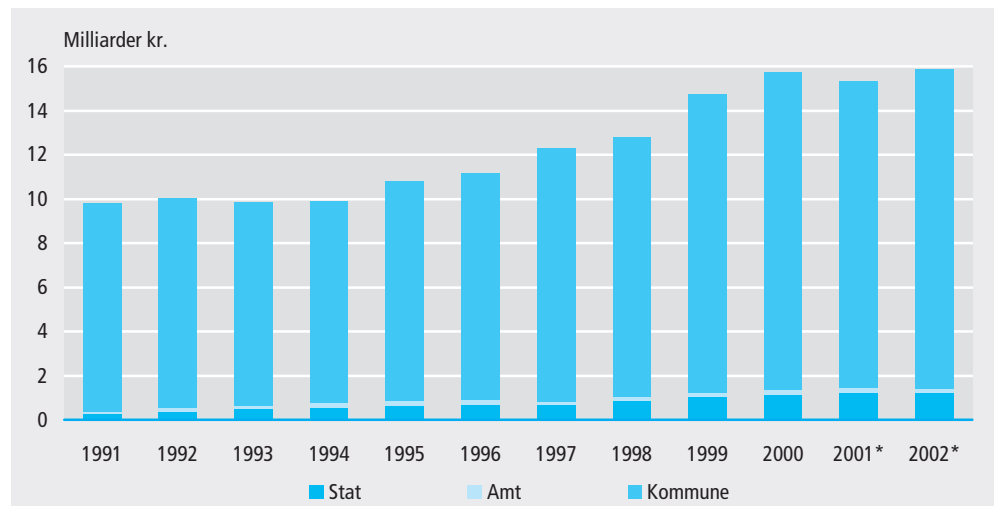
Fordeling af indtægterne

Ser man på indtægterne viser det sig også at kommunernes andel er faldet. I 1991 udgør kommunernes indtægter 96 pct. og i 2001 udgør de 91 pct. af de samlede miljøindtægter. I samme periode er statens andel af indtægterne steget fra 3 pct. til 7 pct.

Forholdsmæssigt er statens indtægter steget mest

Statens indtægter på miljøområdet er steget fra 0,3 mia. kr. i 1991 til 1,1 mia. kr. i 2001. Det svarer til en gennemsnitlig årlig stigning på 14 pct. I samme periode er kommunernes miljøindtægter steget fra 9,4 mia. kr. til 13,9 mia. kr., svarende til en gennemsnitlig årlig stigning på 4 pct.

Figur 6.1.3 **Statens, amternes og kommunernes miljøindtægter**

Anm. Indtægterne er ekskl. miljøskatter, tallene for 2001-2002 er foreløbige.

Miljøudgifter og indtægter fordelt på miljøområder

Ti miljødomæner Miljøudgifter afholdes til mange forskellige miljøformål. For at afspejle dette, og for at få mere information ud af tallene, opdeles miljøet i 10 særskilte områder. Disse er nærmere beskrevet i afsnit 6.1.

Affald og spildevand dominerer Som det fremgår af tabel 6.1.2 udgjorde to miljøområder Affald og Spildevand 55 pct. af de samlede miljøudgifter i 2001 eller det, der svarer til 13, 8 mia. kr. De tre miljøområder Luft og klima, Biodiversitet og landskab samt Miljøbistand udgjorde samlet set 29 pct. af miljøudgifterne i 2001.

Tabel 6.1.2 Samlede miljøudgifter og -indtægter fordelt på miljøområder

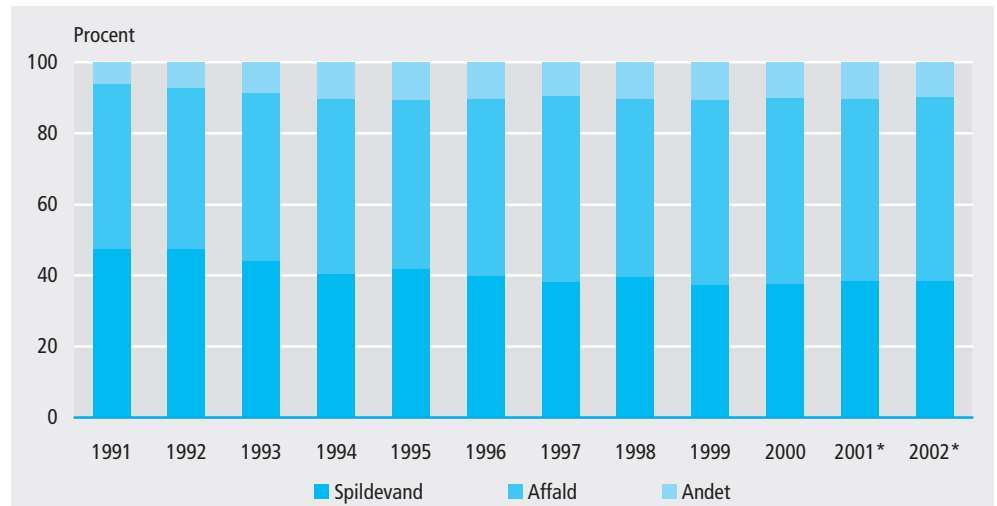
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	2001*
	mia. kr.										
Samlede miljøudgifter	13,2	13,6	15,0	16,3	17,8	19,2	21,3	22,2	23,9	24,1	25,0
Samlede miljøindtægter	9,8	10,0	9,9	9,9	10,8	11,2	12,4	12,8	14,7	15,7	15,2
	pct.										
Drifts- og kapitaludgifter i alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Luft og klima	2	3	7	11	10	10	10	11	11	10	8
Spildevand	32	34	32	29	29	28	25	25	24	24	23
Affald	34	32	31	28	28	29	33	30	32	32	32
Jord og grundvand	1	1	2	3	3	2	2	3	2	2	2
Biodiversitet og landskab	12	12	11	12	12	11	10	9	10	11	11
Forskning og udvikling	7	6	6	7	7	7	7	7	6	7	6
Miljøbistand	2	2	2	3	3	6	6	7	7	8	10
Andet	9	9	9	8	8	8	7	8	8	8	8
Drifts- og kapitalindtægter i alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Spildevand	47	47	44	41	42	40	38	40	38	38	39
Affald	47	45	47	49	48	50	52	50	52	53	52
Jord og grundvand	0	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Biodiversitet og landskab	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Forskning og udvikling	2	2	3	4	4	4	4	4	4	4	4
Andet	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Anm. Indtægterne er ekskl. miljøskatter, tallene for 2000-2001 er foreløbige.

Størst stigning inden for Luft- og klima samt Miljøbistand Det fremgår yderligere, at Luft- og klimaområdets andel af de samlede udgifter er steget fra i 1991 at udgøre 2 pct. til i 2001 at udgøre 8 pct. Miljøbistanden er i samme periode steget fra at udgøre 2 pct. til at udgøre 10 pct.

Indtægter fra spildevand er faldet På indtægtssiden står Affald for 52 pct. og Spildevand for 39 pct. af de samlede miljøindtægter i 2001. Disse to områder står således for i alt 91 pct. af de offentlige miljøindtægter i 2001 eller det, der svarer til 13,8 mia. kr.

Figur 6.1.4 Samlede miljøindtægter fordelt på miljøområder

Anm. Indtægterne er ekskl. miljøskatter, tallene for 2001-2002 er foreløbige.

Miljøudgifter og -indtægter fordelt på arter

Udgiftsarten Det fremgår af tabel 6.1.3, at stigningen i de samlede miljøudgifter primært skyldes stigende driftsudgifter. Driftsudgifterne er steget fra 9,2 mia. kr. i 1991 til 20,2 mia. kr. i 2001. I 2001 udgjorde udgifter til international miljøbistand 30 pct. af de løbende overførsler, mens udgifter på luft og klimaområdet udgjorde 37 pct. Kapitaludgifterne, som omfatter de faste bruttoinvesteringer, udgjorde med 4,7 mia. kr. 19 pct. af de samlede udgifter i 2001.

Indtægtsarten Af de samlede miljøindtægter i stat, amt og kommune er indtægten fra salg af varer og tjenester langt den største post. De udgør mellem 82 og 88 pct. af de samlede indtægter i perioden 1991-2001. Salg af varer og tjenester på affalds- og spildevandsområdet udgør 96-97 pct. af de samlede indtægter fra salg af varer og tjenester i samme periode.

Tabel 6.1.3 Realøkonomisk fordeling af miljøudgifter og -indtægter i stat, amt og kommune

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	2001*
	mia. kr.										
Drifts- og kapitaludgifter i alt	13,2	13,6	15,0	16,3	17,8	19,2	21,3	22,2	23,9	24,1	25,0
Driftsudgifter i alt	9,2	9,6	11,1	11,7	13,0	14,4	16,1	16,9	19,0	19,5	20,2
Aflønning	2,5	2,6	2,6	2,8	3,1	3,3	3,7	3,7	3,9	4,1	4,1
Forbrug af fast realkapital	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,8	0,7	0,7
Forbrug i produktionen	5,5	5,7	6,5	6,5	7,1	7,5	8,5	8,8	10,0	10,7	10,8
Løbende overførsler	0,9	0,9	1,5	2,0	2,3	2,9	3,3	3,8	4,2	4,0	4,5
Kapitaludgifter i alt	4,0	4,0	3,9	4,6	4,9	4,9	5,2	5,3	5,0	4,7	4,7
Faste bruttoinvesteringer	3,7	3,7	3,3	3,3	3,5	3,6	3,9	3,9	3,7	3,2	3,4
Andre kapitaludgifter	0,3	0,3	0,6	1,3	1,4	1,3	1,3	1,4	1,3	1,5	1,3
Drifts- og kapitalindtægter i alt	9,8	10,0	9,9	9,9	10,8	11,2	12,4	12,8	14,7	15,7	15,2
Driftsindtægter i alt	9,2	9,3	9,7	9,6	10,6	11,0	12,1	12,5	14,3	15,3	14,9
Salg af varer og tjenester	8,4	8,3	8,7	8,4	9,1	9,3	10,4	10,7	12,1	13,0	12,7
Bruttoestindkomst	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	1,0	1,1	1,1	1,3	1,3	1,4
Løbende overførsler i alt	0,2	0,3	0,4	0,6	0,7	0,7	0,6	0,8	0,9	1,0	0,8
Obligatoriske ydelser	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre løbende overførsler	0,2	0,3	0,4	0,6	0,6	0,7	0,6	0,8	0,9	1,0	0,8
Kapitalindtægter i alt	0,6	0,7	0,1	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3

Anm. Indtægterne er ekskl. miljøskatter, tallene for 2000-2001 er foreløbige.

6.2 Miljøskatter 1991-2001

Miljøskatter Der er fire hovedgrupper af miljørelaterede skatter: Forureningsskatter, energiskatter, ressourcesskatter og transportskatter. Denne opdeling følger de anbefalinger, der er udstukket af EU og OECD.

Udvikling i miljøskatter Statens indtægter fra miljøskatter er mere end fordoblet fra 30,0 mia. kr. i 1991 til 62,2 mia. kr. i 2001.

Tabel 6.2.1 Miljøskatter fordelt på undergrupper

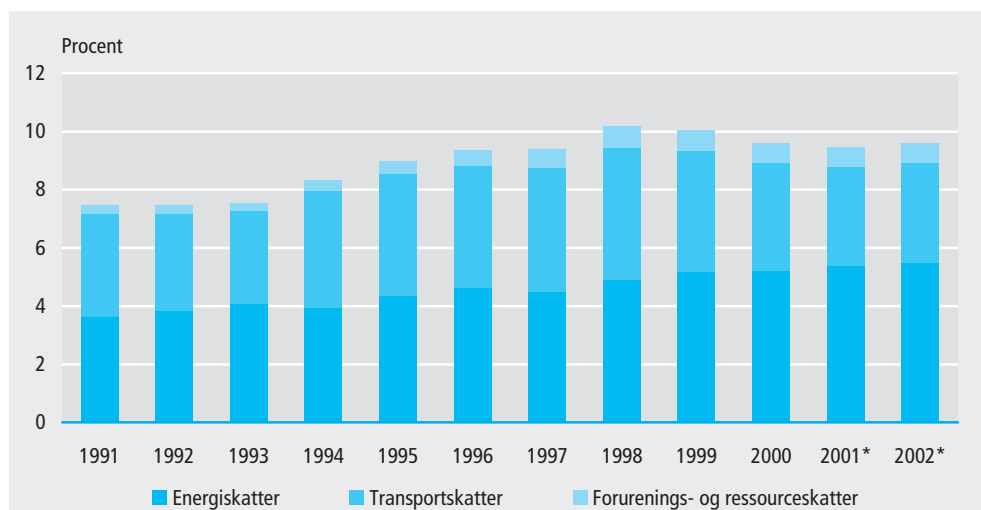
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
	— mia. kr. —										
Miljøskatter i alt	30,0	31,3	33,0	40,1	44,7	49,4	52,2	58,9	62,3	60,6	62,2
Forureningsskatter	1,0	1,0	0,9	1,1	1,2	1,4	1,9	2,4	2,6	2,7	2,7
Energiskatter	14,6	16,1	18,0	18,9	21,7	24,4	24,9	28,3	32,1	33,0	35,5
Transportskatter	14,2	14,0	13,9	19,5	20,9	22,2	23,8	26,3	25,8	23,3	22,3
Ressourcesskatter	0,2	0,2	0,2	0,6	1,0	1,3	1,6	1,8	1,8	1,6	1,7

Anm. Tallene for 2001 er foreløbige.

Energi- og transportskatte Energi- og transportskatter udgør indtægtsmæssigt hovedparten af miljøskatterne. I 2001 udgør energiskatter 57,1 pct. af miljøskatterne, mens transportskatter udgør 35,8 pct. Forurenings- og ressourcesskatterne udgør tilsammen 7,1 pct. af miljøskatterne i 2001.

Faldende bilsalg Transportskatterne er faldet fra 26,3 mia. kr. i 1998 til 22,3 mia. kr. i 2001. Dette skyldes faldende indtægter fra registreringsafgifter, som følge af faldende bilsalg.

Figur 6.2.1 Forurenings-, energi-, transport- og ressourcesskatter i pct. af de samlede skatter

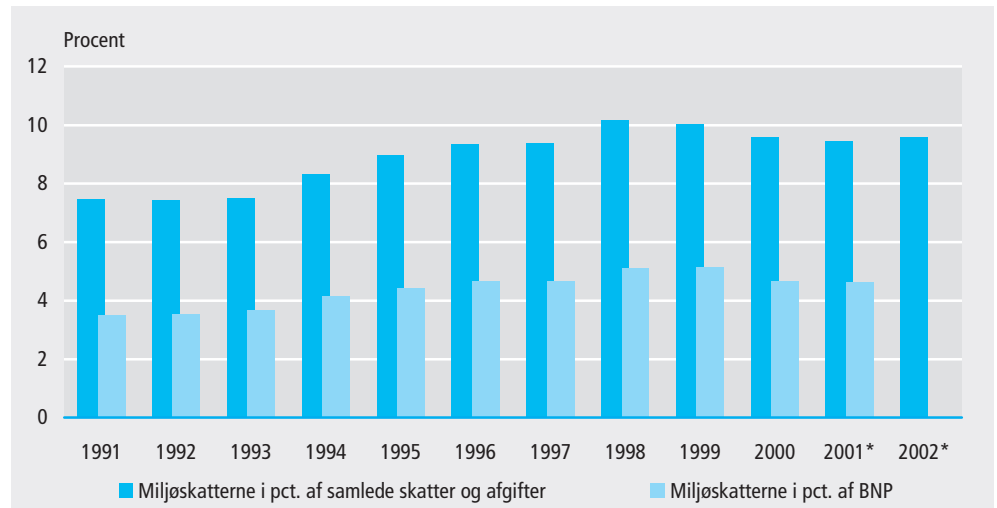

Anm. Tallene for 2001-2002 er foreløbige.

Andel af samlede skatter og afgifter samt andel af BNP

Miljøskatternes andel af de samlede skatter og afgifter er steget fra 7,5 pct. i 1991 til 9,4 pct. i 2001. I forhold til Bruttonationalproduktet (BNP) er miljøskatterne steget fra at udgøre 3,5 pct. i 1991 til at udgøre 4,6 pct. i 2001.

Figur 6.2.2 Miljøskatternes andel af BNP samt af de samlede skatter og afgifter

Anm. Tallene for 2001-2002 er foreløbige.

